

Examenul național de bacalaureat 2026
Proba E. b)

Limba și literatura sârbă maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

VARIANTA 1

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

1. Песник изражава дубоку, искрену и нежну љубав према вољеној особи. Та осећања нису пролазна, већ стална и свеprisутна – она обузимају његове мисли, срце и целокупан доживљај света. Љубав је представљена као нешто узвишено и снажно, што даје смисао свему што песник доживљава. Кроз песму се види да та емоција не слаби, већ остаје постојана и верна.

6 поена

2. У песми се љубав приказује као снажна унутрашња сила која потпуно мења човеково расположење и начин на који доживљава свет. Песник показује да једна мисао на вољену особу може да прожме цело биће – да утиче и на емоције и на перцепцију стварности. Захваљујући љубави, све што песник доживљава добија посебну лепоту и значај. Он каже да та мисао „збиље претвара у чаролије“, што значи да обичне ствари постају необичне, лепше и испуњене смислом. Његово расположење се мења – јављају се и осмех и сузе, што показује да љубав продубљује емоције и чини их интензивнијим.

4 поена

Такође, љубав утиче и на његов унутрашњи мир и доживљај живота у целини. Она доноси благод, топлину и неку врсту тихе среће, што се види у слици „мирисне вечерње сене“. Свет постаје нежнији и смирењии, а живот добија дубљи смисао. Дакле, кроз песму љубав је приказана као сила која улепшава стварност, продубљује осећања и доноси унутрашњу хармонију, али и благу сету.

4 поена

8 поена

3. Поређење мисли са „заручничким прстеном“ има дубоко симболичко значење. Заручнички прстен представља верност, оданост и трајну повезаност између двоје људи. Његова кружност, односно то што нема ни почетак ни крај, симболизује вечност и непрекинуто трајање. На тај начин песник поручује да је његова мисао о вољеној особи стална, непролазна и да никада не престаје – она је увек присутна, као нека врста духовне везе.

4 поена

Та мисао снажно утиче на песникову стварност тако што мења његов доживљај света. Када каже да „збиље претвара у чаролије“, он истиче да љубав има моћ да обичне, свакодневне ствари учини лепшим и значајнијим. Свет више није сив и обичан, већ постаје испуњен лепотом, смислом и неком врстом чаробне атмосфере. Љубав, дакле, делује као филтер кроз који песник посматра стварност, чинећи је богатијом и емоционално испуњенијом.

3 поена

7 поена

4. **Поређење (компарација):** „она је као заручнички прстен“

Метафора: „збиље претвара у чаролије“ ; „свему што бива даје драж и смисао“ ; „на мој живот благо пада одсјај њен“

Симбол: „заручнички прстен“; „мирисна вечерња сен“

Персонификација: „мисао... даје драж и смисао“ ; „одсјај њен пада“

Епитети: „нежној и смерној“; „свемоћна“; „лепшим“; „бољима“ „мирисна вечерња сен“

Антитеза: „осмех сине, суза се пролије“

Хипербола: „у мом срцу свемоћна је ова мисао“

5 поена

5. У песми је присутна укрштена рима .	2 поена
Ритам песме је јампски.	2 поена
	4 поена

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

1. Поштовање правила у писању састава.	4 поена
Адекватност садржине замишљење ситуације	2 поена
Адекватност стила	2 поена
2. Правилно коришћење формулације и остале особине конвенције за ову врсту комуникације.	6 поена
Формулација правилно коришћена	3 поена
Коришћење осталих особина конвенције	3 поена
3. Јасно и кохерентно изношење садржине.	8 поена
Јасно изношење садржине	4 поена
Кохерентно изношење садржине	4 поена
4. Логично представљење идеје и оригиналност мисли.	7 поена
Логично представљење идеја	3 поена
Оригиналност мисли	4 поена
5. Респектовање норме правилног изражавања.	5 поена
Правилно изражавање	4 поена
Коришћење стилских фигура	1 поен

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

1. У првој строфи природа је приказана кроз слику јесени: „лисје жуто“ опада са дрвећа и пада на земљу, док песник истиче да „зеленога више ја никада видет' нећу“. Ова слика није само опис годишњег доба, већ носи дубоку симболику. Жуто лишће и његово опадање представљају крај животног циклуса у природи – нестанак живота, губитак снаге и лепоте које је некада имала. Овај природни процес директно се повезује са стањем лирског субјекта. Као што лишће опада и нестаје, тако и песник осећа да његов живот ближи крају. Његова мисао да више никада неће видети „зелено“ указује на губитак наде, младости и обнове. Зелена боја иначе симболизује живот, свежину и почетак, а њено одсуство значи да песник не очекује опоравак. Тако природа постаје огледало човековог стања: смрт природе (опадање лишћа) симболизује и смрт човека. Јесења слика појачава осећај пролазности, неминовности и туге, јер показује да је крај природан и неизбежан и за природу и за људски живот. Међутим, за разлику од човека, природа има способност обнављања. Иако лишће опада у јесен, оно ће се поново појавити у пролеће – живот у природи се циклично враћа. Човек, с друге стране, нема ту могућност: његов живот је једнократан и неповратан. Управо у томе лежи дубља трагика песме – док се природа обнавља, песник је свестан да за њега више нема „зеленог“, односно новог почетка.

5 поена

2. Песник приказује физичко и душевно пропадање лирског субјекта кроз низ упечатљивих описа тела и унутрашњег стања. Физичка слабост се види у стиховима: „глава клону“, „лице потамнило“, „рука ломна“, „тело измождено“, „клеца ми слабачко колено“. Ови изрази показују да је тело исцрпљено, немоћно и на измаку снаге, што указује на блискост смрти. Истовремено, душевно пропадање се огледа у осећају безнађа и губитка воље за животом. Стих „боловање око ми попило“ сугерише да су патња и туга потпуно обузели песника. Он се опрашта од живота („збогом житку“, „збогом свете“), што показује да је прихватио крај и изгубио наду у опоравак. Тако се физичка исцрпљеност и унутрашња туга преплићу – тело слаби, а дух клоне, чиме песник ствара снажну слику потпуног пропадања лирског субјекта.

6 поена

3. Лирски субјект се опрашта од свега што чини живот лепим и вредним – од живота самог, природе, светлости, дана, света који доживљава као „рај“, као и од свих чула и доживљаја које је волео. Он напушта сунце, звуке природе (гром, олују, славуја), реке и изворе, односно све што је доживљавао као лепоту и пуноћу постојања. Све то показује да је његова веза са животом била дубока и искрена, јер он не напушта нешто безначајно, већ оно што истински

воли. Песник користи облике „данче“ и „санче“ као деминутиве (умањенице) да би изразио нежност, блискост и емоционалну везаност за оно од чега се опрашта. Ови облици звуче топлије и присније него обичне речи „дан“ и „сан“, па показују да лирски субјект не доживљава живот равнодушно, већ са љубављу и сетом. Ово опраштање показује да је његова веза са животом била снажна и искрена. Он није равнодушан, већ управо супротно – дубоко је везан за свет око себе и искрено га воли („да те тако ја не љубљах жарко“). Зато је његова туга још већа, јер мора да се растане од свега што му је било драго. На тај начин песник показује да је живот за лирског субјекта био леп и вредан, али да је његов крај неизбежан. Посебно је значајан стих „Мог живота вир је на увиру“. Овде је живот представљен као вир, а „на увиру“ значи на самом излазу, односно на крају тог кретања. Ова метафора сугерише да се живот ближи свом завршетку, да је дошао до последње тачке и да ће ускоро нестати. Као што вода у виру кружи и нестаје, тако и песников живот долази до свог краја. Тако се кроз опраштање и ову снажну слику показује свест о неизбежности смрти, али и дубока љубав према животу, што појачава трагичност песме.

4 поена

4. У наведеним стиховима песник своје песме доживљава као „јадну сирочад“, односно као нешто што је он створио, али што је сада остављено без заштите и снаге. Назива их и „децом“ свог младалачког стварања, чиме показује снажну емотивну везу према сопственом делу. Он према њима осећа и љубав и жалост, јер сматра да им није успео дати све што је желео.

Мотиви дуге, звезда и сунца симболизују његове високе уметничке идеале и велике стваралачке тежње. Дуга представља лепоту и савршенство које је желео да постигне, звезде узвишену инспирацију и сјај, а сунце снагу и пуноћу уметничког израза. Међутим, сви ти мотиви су уједно и пролазни – дуга нестаје, звезде бледе, а сунце „пада“, што показује да се његове идеје нису у потпуности оствариле.

На крају, стих „У траљама отац вас оставља“ указује на осећај неуспеха и разочарања у сопствени стваралачки домет. Песник доживљава да своје „песме-децу“ оставља недовршене и недовољно остварене, што појачава трагичан тон овог дела.

8 поена

5. Основна порука песме је да је живот човеков непоновљив и драгоцен, али истовремено пролазан и испуњен патњом, због чега се човек често суочава са осећајем краја и незнања. Лирски субјект у тренутку слабости мисли да је смрт близу и опрашта се од живота, што показује колико је човек крхак пред болешћу и судбином. Међутим, песма истовремено истиче и снагу људске љубави према животу и свету. Иако је у очају, он се опрашта од свега што је волео, што открива да је живот био пун лепоте и смисла. У том опраштању види се и трагична људска борба – човек је између жеље да живи и свести о неминовности смрти. Када је реч о стварању, песма показује да је уметник суочен са сопственим ограничењима: његови високи идеали (дуга, звезде, сунце) често остају недостижни, па се јавља осећај неостварености и бола. Ипак, сама тежња ка стварању и узвишеном говори о људској потреби да превазиђе себе и остави траг. Зато је порука песме да је људски живот стална борба између снаге и слабости, наде и очаја, стварања и неостварености – али и да управо та борба даје животу дубину и смисао.

7 поена